

מבשר טוב

ראש השנה תש"פ - נעילת החג

פה עיה"ק ירושלים ת"ו

בעמוד ט' תקיעות תורה

חיבור יום הדין ביום המלכות

א

מדוע נקבע יום הדין לבאי עולם ביום המלכות השי"ת למלך

יום טוב של ראש השנה התחברו בו שני עניינים שונים, שלכאורה אין ביניהם קשר וחיבור.

האחד הוא ענין המלכות, להמליך השם יתברך למלך על כל העולם. כמ"ש במכילתין (ר"ה טז.): "אמרו לפני בראש השנה מלכות, כדי שתמליכוני עליכם". כאשר כל תפילות היום ועבודתו מיוסדים על זו ההמלכה, שממליכים ישראל את הקב"ה בהאי יומא רבא דראש השנה.

והשני הוא ענין 'יום הדין', כדתנן התם (שם): "בראש השנה, כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון שנאמר (תהלים לג, טו) היוצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם". כמ"ש בתפילת הזיכרונות (מוסף דר"ה): "ובריות בו יפקדו להזכירם לחיים ולמות. מי לא נפקד כהיום הזה, כי זכר כל היצור לפניך בא, מעשה איש ופקודתו וכו'. ועל המדינות בו יאמר וכו'".

ויש להבין מה ענין שייכות זה אצל זה, ומדוע נקבע יום הדין לכלל באי עולם דוקא בזה היום של תמליכוני עליכם. ואמנם ילפינן במתניתין מקרא דהמבין אל מעשיהם על עצם מציאות הדין, שהיוצר רואה יחד לבם ומבין אל כל מעשיהם וכו', אבל עדיין אינו מובן מה עניינו אצל יום המלכות.

ומה גם, שלכאורה מיסוד יום הדין אין מובן קביעותו לראש השנה, ובשלמא שאר פרקים שהעולם נידון בסוגייתנו, מבואר שפיר בברייתא קישורם ושייכותם אל הזמן, בפסח עת גידול התבואה נידונים על התבואה, ובעצרת עת צמיחת פירות האילן נידונים עליהם, וכן בחג על המים. אבל הך יומא דינא רבא שכל באי עולם נסקרים לפניו כבני מרון, לא נתבאר טעם קביעותו ביום טוב של ראש השנה דייקא.

וכבר נעמד בזה הר"ן ז"ל בפירושו על הרי"ף בפרקין, וזה"ל (ג. בדה"ר): "ויש לשאול, למה אדם נדון בראש השנה יותר מבשאר ימים, דבשלמא שאר דברים, דהיינו תבואה ופירות האילן ומים, כל אחד בזמנו נדון, כדאמרינן בגמרא דפסח זמן תבואה הוא ועצרת זמן פירות האילן וחג זמן גשמי שנה, אבל אדם למה הוא נדון בראש השנה יותר מבשאר ימים" ע"כ, יעוין שם במה שתירץ בזה לפי דרכו.

ב

יום המלכות הוא יום חנינה

ונראה בעזה"י בכמה פנים, הנה קיימא לן בכל דוכתי (ברכות נח.) "מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא", וזה הכלל אמור בכמה עניינים שמנהיג השי"ת סדר מלכות שמים, כדינא דמלכותא דארעא, ודינא דמלכותא דינא.

ונודע במלכותא דארעא סדר "חנינה", שישנם זמנים מסוימים, ימים מובחרים בשנה, שנקבע בהם זמן לבקשות 'חנינה', לחון את האשמים והחייבים.

א

כי זה דינא דמלכותא דארעא שיש בכוחו של המלך או הנשיא להעניק 'חנינה', אפילו לנידון אל הגרדום רח"ל, שנגזר עליו משפט מוות, מכוח תוקף המלכות או הנשיאות לחון אותו ולפדותו מרדת שחת.

והימים הנקבעים לזה הינם בימים המיוחדים בשנה, בימי המלכת המלכות וימי החג שבמדינה, שבהם ניתן להגיש 'בקשת חנינה', ואם רק נושא חן בעיני המלך והנשיא, הרי מתוקף מלכותו הוא מעניק לו 'חנינה' לפוטרו מכל עונש שהוא.

ובדרכי חוקי הענקת החנינה, אין צריך המלך או הנשיא להכניס עצמו תחת חוק ומשפט, לדון את הנידון לפניו אם הוא זכאי או חייב, אלא מעניק 'חנינה' לפי ראות עיניו ורצון לבו, ואינו צריך לשום נימוק מדוע ולמה בחר לחון נידון זה. שעל שם כך היא נקראת 'חנינה', שהיא מוענקת 'מתנת חנם' לפטור מן העונש חנם, הגם שעל פי כל דיני המשפט יצא חייב, שכך סדר המלכות נותן כח וסמכות של חנינה ביום שמחת המלכות.

ואשר לפי זה נראה כמו כן במלכותא דרקיעא, הקובעת הנהגתה כעין מלכותא דארעא, שאף בזה שייך 'חנינה' במידת חנון, לחון מאוצר מתנת חנם. והיום הראוי למענקי החנינות הלא הוא קבוע ביום המלכות, כאשר ביום שמחתו יושב המלך בכבוד מלכותו, ובעת חידוש המלוכה מעביר ומחדש להעניק בהמלכה חנינה למי שנושא חן לפניו ויחוננו מרדת שחת.

לפיכך שפיר התחבר לו יום הדין ביום המלכות, ונקבע יום טוב של ראש השנה לפרק יום הדין של כל באי עולם, כדי שיהיו ישראל יכולים להשתמש במענק החנינות, הניתן בזה היום, וגם אם חלילה אין הם ראויים מצד הדין לצאת בדימוס, הרי נפתח בעדם פתח נוסף של 'בקשת חנינה' המוענקת ביום המלכות, בלא שום סיבה, רק מכוח שיש למלך לחוננם חנם מאוצר המנוצר, ולהעניק חנינה להוציאם מכל משפטים ועונשים שלא ייגזרו עליהם ח"ו בחמת יום הדין.

ג

עצם המלכת השי"ת שממליכים ישראל על עצמם עול מלכות שמים היא זכות גדולה להוציאם זכאים בדין

ותו נראה בדרך נוסף, הנה רואים אנו בשנים אחרונות, זה כבר עשרות בשנים שמתפוררים בעולם כל המלכויות האחרונות שעוד נשארו כמלכים במדינותיהם. ומידה זו רווחת בכל העולם כולו לביטול מוסד המלכות, במה שהיה נהוג בכל העולם, שהיו 'מלכים' מולכים ומושלים בארצותיהם ככל חוקי המלכות. אבל בדורות אחרונים התבטל בכל העולם כח המלכות והשררה, רק ממנים 'פרלמנט' של נציגי הציבור נבחרים העם, או ראש ממשלה וכיוצא, שאין הם מלכים ומושלים להנהיג העם כרצונם, רק מנהיגים על פי החלטות וחוקי הפרלמנט הנבחר.

וכבר התבטא בזה מלך 'פרעה' האחרון מלך מצרים, נצר אחרון למשפחת המלוכה, שבעת שפטרוהו והורידוהו ממלכותו וביטלו את כל מוסד המלכות אמר, שלא נשארו עוד יותר מלכים בעולם, מלבד חמשת המלכים בלבד, הלא הם 'מלכת אנגליה' שעדיין נושאת בתואר המלכה, והארבעה האחרים הינם ארבעת המלכים' שבמשחק הקלפים הנודע, שם ישנם ארבעה קלפים של 'מלך'...

וטעם סיבת הדבר שביטלו בעולם את כל המלכים, כי אין רוצים האזרחים תושבי המדינה לשעבד עצמם תחת עול המלכות, והגיעו להחלטה שאין ראוי ליתן כל הכוח וכל הסמכות בידו של איש אחד, שיהא כל שבט ההנהגה נתון בידו כשררה בלתי מוגבלת, לעשות בהם ככל העולה על רוחו, כדרך שהיו המלכים רודים בעם בהטלת מיסים וארנונות, להטיל חוקים חדשים לבקרים כפי העולה על רוחם, ולעשות בכל העם ובכל המדינה כרצונם. ובחרו להם 'דמוקרטיה' המשחררת את כל הנתינים מכל עול ושעבוד של מלכות קשה ותקיפה. רק בוחר העם לעצמו נציגים המייצגים את רצון העם והלך רוחו בפרלמנט הנבחר, ובכל כמה שנים מתחלפים אותם נציגים, כדי שלא יטול אף אדם לידו את שבט שרביט המלוכה והממשלה.

והאמת שכיום בזמנינו גם מלכת אנגליה אין בה שום כוח מלכות של אמת, וכבר הוציאו מידיה את כל סמכויות ההנהגה לגמרי, וכמעט שאין בית המלכות מתערב בענייני הנהגת המדינה והמלכות כלום, שכבר העמידו 'פרלמנט' גדול עם ראשות ממשלה להנהגת כל ענייני המדינה. ולא נשאר כיום מכל מוסד 'מלכות אנגליה' כי אם 'סמל' המלוכה בלבד, שאין בו אלא תואר חיצוני, שמוסיף לאנגליה כבוד ויקר ויפוי, שיש להם מלכה ונסיכים ואבירים וכיוצא, אבל מלבד הכבוד וההדר החיצוני אין למלכת אנגליה שום כוח של מלכות ושררה.

והנה אנו עם בני ישראל מתהלכים מדי שנה בשנה כנגד רוח העולם, וחוזרים להמליך השם יתברך עלינו למלך ישראל, ומקבלים עלינו עול מלכות שמים בשלמות, בהאי יום ההמלכה של ראש השנה.

הגם שאם נתבונן מצד רגשי הטבע שאנו רואים בעולם, אין שום מקום להמלכה זו, שכל כך למה להם ישראל לחדש מדי שנה את המלוכה מלכות שמים.

ומה גם שזו המלכות שאנו ממליכים השם יתברך מלך עליון, הרי היא כולה בנויה ומיוסדת על יתדות האמונה השלמה והתמימה. שהרי אין זה מלך בשר ודם, שרואים בעיני בשר את מי ממנים ומכתירים למלך, אלא הכל מושתת על יסודות האמונה שנטעו בנו אבותינו ורבותינו הקדושים, מיום שעמדו רגלי אבותינו על הר סיני, וקיבלו על עצמם מלכות שמים, במאמר (שמות כ, ב) "אנכי ה' אלקיך". – ואף על פי כן אין ישראל נוטים אחר העולם לבטל ח"ו עול המלכות, אלא חוזרים ומשעבדים את עצמם מדי שנה בשנה ביומא רבא דראש השנה, להשתעבד תחת מלכות שמים כשור לעול וכחמור למשא, ומכניעים עצמם תחת קבלת עול מלכות שמים.

ואדרבה, מה שכן רואים ישראל הרבה במשך הדורות, הם בדברים הנוגדים למלכות שמים, כאשר דווקא ישראל העם הנבחר שממליך על עצמו את המקום, הרי הם סובלים ונאנקים בייסורים וצרות קשות יותר מכל אומות העולם. והם מתוך אש האמונה הבווערת בלב ישראל מקבלים עליהם עול מלכות שמים בשלמות, הגם שאין רואים מאומה, ואין מבינים הנהגת שמים, ואף כשנעשה עמם הכל בהיפך רח"ל, ואין איתנו יודע עד מה ולמה מנהיג אותנו השם יתברך בדרך הפוכה כזו, עם כל זאת אין שואלים ואין מהרהרים כלום, רק מקבלים עליהם עול מוראך בלב ונפש ומאוד.

ובפרט מקבלים הדברים יותר תוקף ועוז בדורות אחרונים, דורות של עקבתא דמשיחא, כאשר החושך יכסה ארץ, וההסתר פנים נעשה יותר ויותר סתום ומוסתר. ואף על פי כן אין ישראל מתחשבים בזה כלום, וממשיכים בתמימות ובשלמות לחדש על עצמם עול מלכות שמים מדי שנה בשנה ביומא רבא דראש השנה, וממליכים השם יתברך עליהם למלך, אף שאינם רואים ולא כלום, ואולי אף רואים בכל העולם היפך מלכות שמים.

ואין דומה כלל דורות חשוכים אלו למה שהיו רואים בדורות קדומים שלפנינו מעט מגילוי מלכות שמים, כשהיו צדיקים שרפי מעלה מראים לפעמים כוחות אלקיים, והתגלו בעולם עניינים רוחניים נשגבים כנודע.

והנה זאת ידוע ממרן הבעל שם טוב הקדוש זי"ע, בפסוק (תהלים קכא, ה) "ה' צלך", שמתנהג עמך כמו הצל, שבאותה מידה שמתנהג האדם מלמטה כלפי השי"ת, באותה מידה עצמה מתנהג אף השם יתברך עמו מלמעלה.

כמ"ש בסה"ק קדושת לוי זי"ע (פרשת נשא), וז"ל: "הנה הבעל שם טוב היה מוכיח תמיד את העולם בזה הפסוק (תהלים קכא, ה) 'ה' צלך', דהיינו כמו שהצל עושה מה שאדם עושה, כך הבורא ברוך הוא כביכול עושה מה שאדם עושה. ולכך צריך האדם לעשות מצות וליתן צדקה ולרחם על העניים, כדי שיעשה הבורא ברוך הוא גם כן עמו טובות וכו'" עכ"ל ט.

ונראה לפי זה כמו כן אף בנידון דידן, שכשם שאנו ממליכים השם יתברך באופן כזה, שאין רואים המלוכה ולא כלום, וכמבואר בדורות אחרונים בפרט שרק רואים היפך מלכות שמים, והצלחת והתגדלות מלכות דקליפה וכוחות הסטרא אחרא המתגברים ושוטפים כל העולם בתוקף חזק, ואין ניכר ואין נראה כמעט מלכות שמים בעולם. ואף על פי כן אין ישראל קדושים שמים לבם לכלום, רק מתגברים כנגד על הניסיונות והמפריעים, וממליכים המלכת שמים בעולם מדי שנה בשנה מחדש.

כמו כן מידה כנגד מידה, מתנהג עמנו אף השי"ת כמו הצל, שאף בנו הגם שאין רואים בישראל את גודל מעלתם ועבודתם. ואף אם חלילה עושים להיפך, שלא רק שאין מגלים מעלות לבם ונפשם, להתגדל בתורה ובמצוות ובמעשים טובים, כדי שיוכל ליאמר עליהם "ישראל אשר בך אתפאר" (ישעיה מט, ג). – ותחת כל זאת הם עושים מעשים הפוכים שאינם טובים ואינם יפים לישראל, בעבירות ובחטאים חלילה וחס. אף על פי כן דן אותם השם יתברך לטובה, הגם שאין רואה בהם שום מעלה ויתרון, כדרך שהם ממליכים אותו מלמטה אף שאין רואים בעיניהם שום יתרון מלכות שמים בעולם.

ומהאי טעמא גופא נבחר יום הדין להתחבר ביום המלכות, כדי שתעמוד לזכותם של ישראל זו הזכות, שמתוך שמקבלים מלכות שמים, ומקיימים 'שתמליכוני עליכם' בשלמות ובתמימות בלב שלם, אף שאין הם רואים כלום, זוכים הם שאף השי"ת יוציא דינם לטובה אף שאין רואים בהם ולא כלום.

ישראל נידונים לטובה על שם סופם שעתידיים לחזור אפילו אובדים ונידחים כולם לטובה

והנה ראיתי בסה"ט חלקת יהושע לראש השנה (דף מח: ריש טו"א), שמחפש כ"ק אאמו"ר זצוקללה"ה זי"ע להפוך בזכותם של ישראל ביום הדין, ומפרש התפילה (פייט וכל מאמינים) "הבוהן ובודק גנזי נסתרות", שמחפש הזכיות בגניזת נסתרותיהם של ישראל.

וזל"ק המקוצר כדרכו בקודש: "הבוהן ובודק גנזי נסתרות. שמסתכל בפנימיות של ישראל" עכל"ק.

והיינו, שאף אם חלילה מצד הדין אין הם ראויים לצאת זכאים בדימוס, כי אם בהיפך ח"ו, הרי הוא בוחן ובודק מתוככי פנימיות גנזי נסתרות שבישראל, שיש בהם בתוכיותם של ישראל 'גנזים', רבות מחמדות גנוזות ונסתרות במעמקי לבם ונפשם, ומשם דולה ומעלה לראות במעלתם ולדונם לטובה, ונבוא אל הביאור בדברי קדשו.

אולם באמת נראה לפענ"ד שניתן לבסס הדבר מכוח ההלכה, שכן הלכה מפורשת היא בתורה, שנוכל מתוכה להוציא את דינם של ישראל לטובה, ביום הדין דנן.

והוא בהלכה פסוקה דבן סורר ומורה, שאמרו בו בפרק בן סורר ומורה (סנהדרין עא: במשנה): "בן סורר ומורה נידון על שם סופו, ימות זכאי ואל ימות חייב". ובגמרא שם (עב.): "תניא, רבי יוסי הגלילי אומר, וכי מפני שאכל זה תרטימר בשר ושתה חצי לוג יין האיטלקי, אמרה תורה יצא לבית דין ליסקל. אלא הגיעה תורה לסוף דעתו של בן סורר ומורה, שסוף מגמר נכסי אביו, ומבקש למודו ואינו מוצא, ויוצא לפרשת דרכים ומלסטם את הבריות. אמרה תורה, ימות זכאי ואל ימות חייב" ע"כ.

וכבר ביארו בזה האחרונים, שבכאן נאמר דין מחודש בבן סורר ומורה בלבד, שיהא נידון על שם סופו. הגם כי כללא הוא בכל דוכתא שאין לדון את האדם אלא לפי מעשיו של אותה שעה, ואם באותה שעה זכאי הוא לא ניתן להענישו על שם סופו, כדדרשינן במכילתין (טז:): מקרא דישמעאל (בראשית כא, יז) "באשר הוא שם".

ומכל מקום בן סורר ומורה שאני, והטעם מחמת שכבר עתה מפעפע בו קלקולו המושחת כארס של עכנאי, ובכך ירדה תורה עתה לסוף דעתו לגלות מה שבתוכו שבקרבו ישים ארבו, והרי זה לסטים מוכן תיכף ללסטם את הבריות, שמכיון שניכרים בו סימנים אלו של סורר ומורה, זולל וסובא בתרטימר בשר וחצי הלוג יין, הרי זה מושחת ורקוב מתוכו. וכל כהאי גוונא לא שייכא תורת 'באשר הוא שם', שכן כבר עתה ליסטים מזוין הוא, אלא שעדיין לא הספיק להוציא מזימתו הרשעה אל הפועל. – ובכך חס הכתוב עליו, ואמרה תורה מוטב ימות זכאי ואל ימות חייב, ולמה לנו להמתין עד שילסטם את הבריות ויבא לידי גזילה ורציחה, מוטב לעצור המשחית באבו, ובכך ימות זכאי.

מה שאין כן בשאר דוכתי שאנו דנים תמיד לפי מעשיו של אותה שעה דייקא, מחמת שאין שייך לדון על שם דבר עתיד שעדיין לא נכנס בו כלל, ורק דנים תמיד לפי מעשיו של אותה שעה, באשר הוא שם, כמבואר.

נמצינו למדין הלכה מחודשת, שיתכן לפעמים לדון על פי הלכה על שם סופו, הגם שתמיד דנים על פי מצב ההווה, וזה כאשר סופו העתיד כבר קיים ומבעבע בו גם כעת חיה בהווה.

והנה קיימא לן בכל דוכתא שמידה הטובה מרובה ממידת הפורענות, והרי סופם של ישראל קדושים בוודאי עומד ומובטח בטוב, ועתיד כל אחד ואחד מישראל לגלות טובו ויופיו.

כענין שהזכרנו היום בתפילת שופרות (מוסף דר"ה): "ועל ידי עבדיך הנביאים כתוב לאמר וכו', ונאמר (ישעיה כז, יג) 'והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול, ובאו האובדים בארץ אשור, והנדחים בארץ מצרים, והשתחוו לה' בהר הקודש בירושלים".

מבואר כאן מקרא מפורש לפנינו, שעתידיים כל ישראל לשוב בתשובה שלמה, כאשר ישמע קול שופרו של משיח בעיר, ויעורר לבב כל העם בתשובה שלמה, שתתעורר נקודה הפנימית שבלב כל ישראל, הנקראת 'מגן אברהם', וישו בו כולם בלב שלם בתשובה שלמה.

ואפילו אותם שכבר הוגדרו רחמנא ליצלן 'אובדים', ונעלמו מישראל בארץ אשור, או המוגדרים 'נידחים' שהודחו מישראל בארץ מצרים, הרי הם כולם עתידיים לחזור לטוב, והשתחוו לה' בהר הקודש.

ומרגלא בפומיה דכ"ק אאמו"ר זצוקללה"ה, "כי לא ידח ממנו נידח" (ש"ב יד, יד), כלומר שאפילו אלו שמוגדרים 'נידחים' גם הם לא יודחו לגמרי לעולם, ואף הנידחים עתידיים לשוב.

ונמצאו 'על שם סופם' כל ישראל כולם עומדים בטובה ומעלה גדולה, והנה זה הסוף העתיד להתגלות בהם בטוב ובנעימים, אינו דבר חדש שיתחדש אז לעתיד לבוא ויוטע בהם נטיעה חדשה של נקודת הטוב. – אלא זו היא הנקודה הפנימית, שורש לב ונפש של ישראל, שמקנת בהם מאז ומעולם. והרי שורשם ומהותם הפנימית של ישראל טוב וישר מאוד, ובכוח יש בכל איש ואיש מישראל מעלה גדולה ועצומה לפי נפשו ועניינו, וכד"א (ישעיה ס, כא) "ועמך כולם צדיקים". כי מקנת בנפשותם שורש קדושת ישראל הנטועה בנשמה הקדושה, והרי הם עומדים מוכנים לעמוד לשרת לפניו יתברך בקדושה וטהרה.

אלא, ששאר שבעיסה ושעבוד מלכיות מעכב עליהם (ברכות יז.), והנקודה הפנימית הזו שורש ישראל נסתרת לפעמים ונחשכת, ואינה יוצאת מן ההעלם אל הגילוי, ונשארת בגדר 'בכוח' שעדיין לא יצא אל הפועל.

ואם כן הרי בכהאי גוונא נתחדשה הלכה דבן סורר ומורה, שכל שסופו קיים בקרבו כבר עתה, הרי הוא שפיר נידון על שם סופו, וכל שכן במידה טובה המרובה, שיש לנו להוציא את גזר דינם של ישראל ביום הדין הגדול לטובה על שם סופם, שעתידים לשוב כל אחד ואחד, ובאו האובדים בארץ אשור והנידחים בארץ מצרים והשתחוו לה' בהר הקודש.

ומהשתא שפיר ניחא לפי יסוד זה טעם חיבור יום הדין ביום המלכות, כדי להמציא לישראל זכות טובה בדין. שהרי אף ישראל ממליכים את השם יתברך על שם סופו, שהרי עתה בסתר הגלות אין מלכותו ניכרת כלום בעולם. וכל עיקר תפילות המלכת השי"ת שאנו מקיימים בזה היום 'שתמליכוני עליכם', הם בעיקר על שם העתיד, בעת שתתגלה מלכות שמים בעולם, יכירו וידעו כל יושבי תבל כי לך תכרע כל ברך, בעת שתתפרסם בעולם גילוי מלכות השי"ת. "וידע כל פעול כי אתה פעלתו, ויבין כל יציר כי אתה יצרתו, ויאמר כל אשר נשמה באפו ה' אלקי ישראל מלך, ומלכותו בכל משלה".

ואף זו המלכות של מלכות שמים, בודאי חיה וקיימת גם עתה בגלות במלכות שלמה, אלא שהכל בהסתר ובהחבא, ואינה ניכרת בראש חל חוצות, כאשר התקיים בנו מקרא שכתוב (דברים לא, יח) "ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא", שאין רואים מלכות שמים בהתגלות בעולם.

אבל ישראל מלמטה אין מתחשבים במה שאין עיניהם רואות, אלא ממליכים הם עתה בתוך ההסתר והחשכות את השי"ת למלך על כל העולם, על שם העתיד ועל שם הסוף שעתידה שתתגלה מלכותו יתברך בכל העולם, והרי אנו חשים ומרגישים כבר עתה שהיא קיימת, ומאמינים אנו בני מאמינים בזו המלכות שאנו ממליכים שמו יתברך בעולם מדי שנה בשנה ביומא רבא דראש השנה.

וכמו כן מידה כנגד מידה, ה' צלך, מתנהג עמנו השי"ת גם כן ביום הדין, על שם סופם של ישראל, כאשר עתידים אפילו אובדים ונידחים לגלות טובם ומעלתם וקדושתם הפנימית, ויכולים שפיר לדון אותם כבר עתה לטובה על שם אותו סוף שכבר קיים ומקנן בהם עתה היום בשורש הטוב שבישראל כמבואר.

והתיישב בזה טעם קביעת יום הדין ביום המלכות, כדי שיימצאו ישראל זכאים בדין, מידה כנגד מידה, מלכות שמים כמו דינם של ישראל שניהם נעשים ומתקיימים לטובה על שם סופם הטוב כמבואר.

וזה ביאור דברי החלקת יהושע, שהשי"ת בוחן ובודק בגזי נסתרות פנימיות של ישראל, לגלות מתוכיותם טובתם השלמה והיפה שמקנת בהם בעומק לבם ונפשם, ורק שלעת עתה היא גנוזה וחבויה בחביון מסתרי נשמתם ופנימיות נקודת ללבם הטוב..

ה

חשבון המשך קיומו של עולם – רק בשביל עבודתם של ישראל

ועוד בה שלישיה, ביישוב טעם התחברות יום הדין עם יום המלכות. נראה לקחת בזה דוגמא ומשל מעולם העסקים.

מדי שנה בעולם העסקים מוטלת עבודה רב שנתית על ה'רואה חשבון' של העסק, כאשר בסוף כל שנה מתבצעת 'ספירת מלאי' וחישוב הוצאות והכנסות שנתית.

ה

תפקידו של הרואה חשבון, הוא לסכם את כלל כל העסק כולו במשך השנה החולפת, ולהגיש דו"ח ברור של הפקת לקחים, וקביעת מגמת הצלחת העסק, אם הוא במגמת עלייה והצלחה לעומת השנה שעברה, או שהוא חלילה בנסיגה ומתקרבים ההוצאות להתעלות יותר מן ההכנסות.

פעמים רבות מוצא הרואה חשבון בסיכום עבודת מכלול כל החשבון כולו, שלא רק שאין העסק מצליח לכסות לפחות את הוצאותיו, אלא אף הוא מגדיל את החובות מיום ליום, והרי זה נוגס ונושך מן הממון ואינו מכניס כלום. – במקרים שכאלו נאלץ הרואה חשבון להכריז על 'פשיטת רגל' ועל סגירה מהירה של כל העסק כולו, שבמקום להביא הצלחה ורווחים לבעליו, הרי הוא רק ממוטט את כל פרנסתו וכלכלתו לגמרי, ומן ההכרח לסגור לאלתר את שערי העסק, ויפה שעה אחת קודם.

כיוצא בדבר הוא במלכות שמים, כאשר בראש השנה הוא יום תחילת המלכות, "זה היום תחילת מעשיך, זיכרון ליום ראשון". וביום בריאת העולם יום חידוש המלוכה, שאנו מחדשים מלכות השם יתברך בעולם לשנה נוספת. – הרי זו העת גם של עריכת חשבון שנתית, במכלול כל הצלחת עסק הבריאה כולה במשך השנה החולפת, מה הועלנו וייעלנו ושיפרנו בעולם, לעומת ההפסד שהתקלקל בעולם במשך השנה.

והנה כשנתסכל בזה החשבון בעינים פקוחות, וכאשר נבדוק בשום שכל להבין חשבון השנתי של הבריאה וקיום העולם. – לכאורה פשוט שצריכה מצד הטבע להתקבל מסקנה עגומה של פשיטת רגל גמורה. כאשר נתבונן סביבנו בכל העולם כולו, להעמיד כל הקורות בעולם אל מול תכלית הבריאה שבשבילה נברא העולם, לא נראה בה הצלחה כלל וכלל. שכן במקום שיתקרב העולם מדי שנה בשנה יותר אל תיקונו השלם, וגילוי מלכות שמים על פני תבל. הרי עינינו הרואות רק בהתגברות החושך וההסתר, התועבות והשחץ מתמלאים בעולם יותר ויותר, וכן הכפירה והאפיקורסות, ואווירת ההפקרות והמתירנות רק מרבים שחיתות וזוהמא בעולם מלא טומאה ושחץ, ומאי אהני לן כל זו הבריאה, ולמה לנו להמשיך להחזיק עולם טמא ומזוהם כזה.

וכבר נשאלתי בהזדמנות אחת על ידי אברך תלמיד חכם בן טובים, שהתלונן על קשיים באמונה בביאת המשיח וגאולתם של ישראל.

ואמרתי לפניו, שהדבר פשוט ביותר, הלא ביסוד האמונה בבורא עולם אמונתו שלמה ותמימה באין שם ערעור. שהרי יסודה של אמונה זו מוכרחת מצד עצם קיום העולם ובריאתו, והכופרים בעצם בריאת העולם אין בהם אלא שיגעון, וגם בימינו כל מה שמתכחשים לזה הוא רק כדי שיוכלו לחיות חיי הפקר ולפרוק מעליהם עול הבורא ברוך הוא.

ומעתה מכיון שעצם האמונה בבריאת עולם על ידי הבורא ברוך הוא פשוטה וחקוקה איתן, נשאל נא לעצמנו האם בשביל עולם כזה שאנו רואים לנגד עינינו נברא העולם, האם נברא העולם בשביל שיתמלא בגזל וחמס ושיקוף וטומאה כל כך, האם זהו העולם שהתכוון העולם בשעה שבראו. – הלא פשיטא שבדיוק כשם שהעולם מצד עצמו מעיד על בוראו ומחייב להאמין בו בשלמות. כן מעיד העולם מצד עצמו על העתיד לבוא בגאולה שלמה וביאת המשיח, כאשר יתקן כל העולם לטובה, ונראה אז טובת שלמות העולם שבשבילו נברא.

ובעמדנו כה ביומא רבא דראש השנה, יום המלכת הבורא בעולמו לשנה נוספת, עלינו לחשוב חשבונה של שנה זו הבעל"ט. ואם נפקח את עינינו לבדוק ולראות היטב תוצאות חשבון קיום העולם לשנה נוספת, נראה לכאורה שהתוצאה המתבקשת בסיכום החשבון מוכרחה להיות שלילית לחלוטין.

ולפי מה שהעולם כיום רק מרבה עוד ועוד זוהמא וטומאה השחתה וקלקול, היה צריך לכאורה תיכף להכריז על 'פשיטת רגל', ובשביל מה להמשיך להחזיק עוד עולם חבול ומקולקל שכזה, שרק מתרבה בו הכפירה והשנאה לתורה ולישראל, ומדי יום ביומו חדשים לבקרים יוצאים חצץ על ה' ועל משיחו, רחמנא ליצלן.

ועל כרחק אם אנו רואים מדי שנה בשנה, שעסק הבריאה ממשיך ומתקיים לנגד עינינו, העולם אינו מתמוטט והכל ממשיך להתנהל כראוי, עולם כמנהגו נוהג. – על כרחק מראה זה בבירור, שחשבוננו של עולם, שעורך לעצמו הבורא ברוך הוא בזה היום ממציא מסקנא הפוכה, שיש בו כן ריווח ותוצאה טובה בקיום העולם.

והיינו מחמת, שדווקא בתוך עולם טמא ומקולקל כזה, כאשר קומץ מבני ישראל קדושים מתגברים ומתחזקים כנגד כל רוחות העולם, ועובדים השם יתברך בנאמנות וממשיכים בקיום תורה ומצוות על אף כל הסחף הקשה של שטף מים הזידונים שבעולם. – זה גופא שווה לפניו יתברך יותר מפז ומפנינים, ואין ערך ליקר גדולת חשיבות זו העבודה הגדולה של ישראל בדורות קשים כאלו. עד שבשביל זו העבודה והנחת רוח העצום שהיא מעלה לפניו יתברך שמו, אישה ריח ניחוח לה, שווה בשביל זה להמשיך להחזיק את כל העולם כולו בטוב ובנעימים לשנה נוספת, כדי שרק מתוך עולם

חשוך מלא ניסיונות כזה, יעבדו ישראל את השם יתברך ויתנו לפניו את הסיבה הנכונה להמשך קיומו של עולם בעוד שנה נוספת.

ולכן התחבר יום הדין ביום המלכות, כדי להמציא זה החשבון לפניו יתברך לטובה, כאשר עורך החשבון הכללי ביום המלכות בהמשך קיומו של עולם, זיכרון ליום הראשון, ועל המדינות בו ייאמר וכו', אם יש המשך קיום לעולם. – הרי זה יבוא החשבון לפניו ביום הדין, להוציא דינם של ישראל לטובה, כדי שיהיו הם ממלאים תכלית הבריאה לטובה, ומצדיקים המשך קיום הבריאה ומלכות שמים בעולם לטובה ולברכה.

1

התפילה על קבלת השנה החדשה מצד המקבלים בטוב ובנעימים

והנה עוד מקום אתי, לעורר עתה בהתחלפות השנים, בענין צורת קבלת השנה החדשה שהתחדשה עלינו לטובה, שנקבל אותה בצורה הטובה והראויה, וגם שנתפלל על כך שנזכה לקבל אותה כראוי לה.

שכבר ייסד הבעש"ט הקדוש זי"ע, שעיקרה של תפילה במחשבה היא, לפי כוונת המכוון ומחשבתו בתפילתו. וכבר גילה לנו זקני הקדוש זצוקללה"ה בתולדות אדם (פרשת ויקרא) שהתפילה כשהיא בסתר המחשבה אין המקטרג מבחין ומרגיש בה, ומתקבלת תיכף ברצון לפני אדון כל.

ובזה תלויה קבלת השנה החדשה תליא מאוד כפי מחשבות לבנו, ולפי נטיית המחשבה כן תעלה הצלחת השנה כולה.

דהנה כבר ביאר הבעש"ט הקדוש זי"ע, ענין יום הדין של ראש השנה על כל השנה כולה, הלא העולם נידון גם בכל יום (ר"ה טז), ומאי שנא דינא דראש השנה ממה שנידון בכל יום.

אך ביאר על פי מעשה שהיה עמו, שפגש פעם ביהודי אחד ממכריו ושאלו לשלומו, והיהודי החל להתאונן על פרנסתו הקשה, שצריך לעמול לטורח ולהתיגע קשות עד שממציא טרף לביתו, והתאנח וכאב מאד על מצבו. ואילו בפעם אחרת כשפגש בו באותו יהודי, שעדיין המשיך באותה עבודה ופרנסה, וכששאלו לשלומו היתה תשובתו הפוכה, ברוך ה' יש פרנסה בבית, אמנם העבודה קצת קשה ומייגעת אבל ברוך ה' סוף סוף יש לחם לפי הטף, ויש מצבים קשים וגרוועים הרבה יותר, וכך נשמע שמרוצה הוא עתה מאותו מצב עצמו שבפעם הקודמת התלונן עליו מאוד.

ואמר הבעש"ט שעל כך בדיוק הוא נידון בכל יום, וזהו ההבדל בין דינא דראש השנה לדין שבכל יום, כי כל מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה לכל ימות השנה כולם, וכן כל שאר קורות השנה מוכנים ועומדים לפניו מיום הדין דראש השנה. אבל הוא נידון בכל יום כיצד יקבל זאת, ואם יהא מרוצה ממה שנותנים לו או מלא תלונות וכאב על כך.

ולפי דרכו בקודש יבואר, שהגם כי מאתו לא תצא הרעות כלל, מכל מקום כל הרעה שיש בעולם היא באה מצד האדם שהוא שהפך לעצמו הברכה לקללה, כי ממנו תוצאות חיים וטובה בלבד, ורק האדם לפי ראות עיניו לוקח את הברכה שנתנו לו ומהפכה לקללה.

כדוגמא שמצינו אצל הרה"ק הרבי ר' זושא זצוקללה"ה, שלא הבין מדוע שלח אליו המגיד ממעזריטש זצוקללה"ה את התלמידים שנתקשו להבין כיצד ניתן לברך על הרעה כשם שמברכים על הטובה, שכן אצלו מעולם לא היתה רעה כלל.

והיינו שכל מה שעברו עליו ייסורים ועניות וקשיים קיבל באהבה ובנעימים, והבין שזה מטיב עימו, כדוגמת הפרופסור המנתח שאף כי מכאיב מאוד לחולה בחיתוך בשר החי, הרי הוא מטיב עמו מאוד ומציל את חייו, כי את אשר יאהב ה' יוכיח.

והמורם מכל זאת חידוש הלכה למעשה, בדרך קבלת השנה החדשה שהתחדשה עלינו לטובה, שנקבל אותה בשמחה ובאהבה ורצון. והתפילות שאנו שופכים לב ומתפללים בימים הנוראים הללו, צריכות להיות לא רק על עצם הטובה בפרנסה בני חיי ומזוני רויחי, אלא גם על כך שנקבל הכל באהבה ושמחה, ונבין שהכל טובות מאתו יתברך שמו, שיהא לבנו ונפשנו מלאים שמחה ורצון [מצב רוח טוב] לקבל הכל בטוב ובנעימים, ובכך נזכה להביא ולהמשיך עלינו ברכה טובה.

והיינו שצריך לבקש ולהתפלל מלפניו יתברך שמו, שיטע בנו רצון טוב לקבל הכל בטוב ובשמחה, ולבקש על 'מצב-רוח' טוב, כי על כל דבר ודבר שייך לבקש ולהתפלל, ואף על המצב רוח ועל השמחה שייך וצריך להתפלל ולבקש על כך.

וכבר ייסד זקני זצוקללה"ה מביאלא בדברי בינה (פרשת שמות), בשם אביו הרה"ק רבי נתן דוד משידלובצא זצוקללה"ה שהשמחה עצמה היא עבודת השם. וזל"ק: "והיה כי תלכון לא תלכו ריקם. ויש לומר על פי מה ששמעתי מאבי אדמו"ר זצלה"ה זי"ע, שאמר 'עבדו את ה' בשמחה' (תהלים ק, ב), שהשמחה היא בעצמה עבודה, מה שאיש ישראל מתחזק את עצמו בשמחה תמיד. וזה 'והיה כי תלכון', היינו אם תלכו בשמחה, שאין והיה אלא שמחה, ואז 'לא תלכו ריקם', לא יהיה דבר ריק בזה" עכל"ק.

וביאור דברי קדשם, נראה על פי יסוד מרן הבעש"ט הק' זי"ע שעיקר מכל עבודות הוא 'לעשות נחת רוח לבורא יתברך שמו', כמ"ש כ"ק אאמו"ר זצוקללה"ה בספה"ט חלקת יהושע (מאמרים דף קכה): "ומאז זרח שמשו האור המאיר מסוף העולם ועד סופו, רוח אפינו משיח ה', רבינו הבעל שם טוב זצלה"ה ותלמידיו ותלמידיו, שזרח והזריח אורות קדושים, ולימד דעת לבני ישראל עם קדושו, שהעיקר מהעבודות להשתדל במסירת הנפש לעשות נחת רוח ליוצרנו לבורא כל עולמים וכו'" עכל"ק.

והנה קיימא לן במתניתין דסנהדרין (מו.): "בשעה שאדם מצטער שכינה מה לשון אומרת, קלני מראשי קלני מזרועי".

נמצא לפי זה, שכשאיש ישראל מצטער הרי הוא גורם צער למעלה להשם יתברך, וממילא מכלל לאו אתה שומע הן, שכאשר מתהלך בשמחה הרי הוא משמח את השכינה הקדושה. ולכן מבואר היטב שבעצם הדבר שמתהלך בשמחה הרי הוא כבר עובד השם יתברך, כי השמחה בפני עצמה אף שאין בה שום עסק של תורה ומצוה נוספים, רק עצם השמחה כמו שהיא מצד עצמה, כבר יש בה עבודת השם, שהרי בכך הוא עושה נחת רוח להשי"ת, והרי זה עיקר מכל העבודות לעשות נחת רוח למעלה, ונמצא זה האיש עושה עיקר העבודה מכל העבודות.

ובזה יבואר מ"ש בספה"ק שעל ידי שמחה זוכים להמתיק הדינים, כי נודע מה שייסדו הרה"ק הרבי ר' מאיר מפרימישלאן זצוקללה"ה, וזקני הקדוש בדברי בינה, בפסוק (תהלים יט, י) "משפטי ה' אמת צדקו יחדיו", דשאני משפטי ה' ממשפט בשר ודם, כי הם 'צדקו יחדיו', ולוקחים בחשבון המשפט גם כל מי שאמור לסבול בתוצאה מעונשו שלזה, ואם יגיע צער למי שאינו ראוי לצערו, הרי נפטר הנאשם מן העונש.

ולפי זה ימצא שהאדם השרוי בשמחה, הרי הוא משמח את הקב"ה, ואם נביא עליו עתה את הדינים הרי זה יגרום לו צער, ובתוצאה נמצינו מצערים את השכינה הקדושה ומבטלים שמחתה, שהיה לפניה שמחה גדולה בשמחת זה האיש, ולכן על ידי השמחה נמתקים הדינים, שהם צריכים להיות בגדר 'צדקו יחדיו', והשם יתברך בוודאי זכאי הוא, ואין ראוי לסבול שנבטל ממנו שמחתו על ידי שנביא את הדינים על האיש השמח הזה המשמח את השכינה, ולכן מתוך השמחה נמתקים כל הדינים בהמתקה גמורה לטובה.

ויהא רעוא שנזכה לשנה טובה ומבורכת, שנת גאולה וישועה, לשמוע קול שופרו של משיח שישיב לב כל ישראל בתשובה, ויתגלו כל גנוזי נסתרות שבלב ישראל בטובה השלמה, ותתגלה מלכות שמים בהדרה בעולם בשלמות, בביאת גואל צדק במהרה בימינו, אמן.

לקבלת הגליון מידי שבוע למייל שילחו מייל לכתובת m0732951213@gmail.com

בעזרת השם יתברך

לימוד זכות ישראל לפני תקיעת שופר ב' דראש השנה תש"פ ירושלים תובב"א

א.

"עלה אלוקים בתרועה ה' בקול שופר" (תהילים מז, ו).

פירש בזה הרח"ק מבארדיטשוב זצוקללה"ה זי"ע בספרו הק' קדושת לוי (לראש השנה), וזל"ק: "יבואר על פי דאיתא בתיקונים: בשעה שישראל תוקעים בשופר, ה' הולך מכסא דין לכסא רחמים. וזהו הרמז: 'עלה אלוקים בתרועה' – השם אלוקים שמורה על דין יש לו עליה. 'ה' בקול שופר', רוצה לומר, שנקרא ה' שמורה על רחמים, 'בקול שופר', בשעת תקיעת שופר", עכל"ק.

ופירושו נמצא מפורש במדרש (ויקרא רבה כט, ג): "יהודה ברבי נחמן פתח, 'עלה אלוקים בתרועה ה' בקול שופר'. בשעה שהקב"ה יושב ועולה על כסא דין, בדין הוא עולה, מאי טעם 'עלה אלוקים בתרועה'. ובשעה שישראל נומלין את שופריהן ותוקעין לפני הקב"ה, עומד מכסא הדין ויושב בכסא רחמים, דכתיב 'ה' בקול שופר', ומתמלא עליהם רחמים ומרחם עליהם והופך עליהם מדת הדין לרחמים, אימתי בחדש השביעי", ע"כ.

ב.

בספח"ק עבודת ישראל (אבות פ"ד מ"ו) כתב זל"ק: "וכל בניך לימודי ה' (ישעיה נד, ג), שמלמדים להשם יתברך היאך ומה יתנהג עם בניו עם סגולו, ולבטל הגזירות רעות ולחדש גזירות טובות ישועות ונחמות", עכל"ק.

וכן בספח"ק אור לשמים (פרשת פנחס), זל"ק: "עוד נראה לומר, דהנה כבוד אדמו"ר מרנא זרבנא מו"ה דוב בער זצלה"ה פירש הכתוב 'וכל בניך לימודי ה' (ישעיה נד, ג), כי הקב"ה גוזר והצדיק מבטל (מו"ק טו), והקב"ה עושה רצונם. וזה פירושו: 'וכל בניך' – הם הצדיקים, 'לימודי ה' – לומדים להשם יתברך

תקיעות תורה ב' דר"ה תש"פ

כביכול, כך עֵשָׂה ריצוננו, עד כאן דבריו הקדושים. הגם שהכל טובות מאתו ית"ש אבל הצדיקים מבקשים מאתו ית"ש שיעשה עמנו טובות כריצוננו. ובזה פי' הפסוק (תהלים לג, כב) "יהי חסדך ה' עלינו כאשר יחלנו לך", דהיינו שתתן לנו טובות וחסדים כאשר אנחנו רוצים, ודבר זה הוא תענוג ונחת רוח לפניו ית"ש, עכ"ל.

והנה אף שבאמת מחויבים כל איש ישראל להאמין שכל מה דעביד רחמנא לטב עביד (ברכות ס:), ובגמ' (תענית כא. סנהדרין קט.) שצריך לומר על כל דבר 'גם זו לטובה', מ"מ מבקשים מאת הבורא יתברך שמו שלא נצטרך להאמין בזה, אלא נראה גלוי לעינים את טובותיו אלינו ונראה את כל ההנהגה איך שהיא מתאימה וטובה לנו בעינינו אנו, וזה הכוונה' כאשר יחלנו לך' וכנ"ל – כמו שאנחנו רואים ומבינים את הטובה.

ויסוד הדבר הוא על פי דברי גמ' ב"מ (נב:): דקיי"ל 'תורה לא בשמים היא'. וא"כ הדין נותן שהצדיקים בעולם הזה יפסקו הדין בעולם הזה ואחר כך על פי פסק זה יכולים להשפיע ולגזור גזירות טובות על ישראל משמיא.

ג.

בגמ' קידושין (לב.) בפרטי מצות תוכחה של בנים לאביהם גרסינן: "הרי שהיה אביו עובר על דברי תורה, אל יאמר לו: אבא עברת על דברי תורה, אלא אומר לו: אבא כך כתוב בתורה. כך כתוב בתורה, צעורי קא מצער לי. אלא אומר לו: מקרא זה כתוב בתורה".

וכך נפסק להלכה בשו"ע (יו"ד סי' ר"מ סי"א): "ראה אביו שעבר על דברי תורה, לא יאמר לו: עברת על דברי תורה, אלא יאמר לו: אבא כתוב בתורה כך וכך, כאילו הוא שואל ממנו ולא כמזהירו, והוא יבין מעצמו ולא יתבייש".

והנה, השי"ת הלא מקיים כל התורה כולה. כדמצינו בירושלמי (ר"ה פ"א ח"ג): "בנוהג שבעולם מלך בשר ודם גזור גזירה, רצה מקיימה רצו אחרים מקיימים אותה. אבל הקב"ה אינו כן, אלא גזור גזירה ומקיימה תחילה. מאי טעמא 'ושמרו את משמרתני אני ה' (ויקרא כב), אני הוא ששימרתני מצותיה של תורה תחילה", ע"כ.

וכ"ה במדרש (שמות רבה ל, ט): "דבר אחר 'ואלה המשפטים', זה"ד (תהלים קמז) "מגיד דבריו ליעקב", אלו הדברות, 'חוקיו ומשפטיו לישראל', אלו המשפטים. לפי שאין מדותיו של הקב"ה כמדת בשר ודם,

תקיעות תורה ב' דר"ה תש"פ

מדת בשר ודם מורה לאחרים לעשות והוא אינו עושה כלום, והקב"ה אינו כן אלא מה שהוא עושה
הוא אומר לישראל לעשות ולשמור, ע"כ.

וכן יש עוד במדרשים מפורש שהשי"ת שומר ומקיים כל דברי התורה ואפילו מצוות דרבנן.

נמצא, השי"ת מקיים כל התורה כולה וגם נתן בידנו הדרך האיך להוכיח הבן את האב על דברי
התורה, אי"כ נמצא שיש לנו כח לבוא להשי"ת ולבקש איך להתנהג עמנו על פי דברי התורה הקדושה
שהוא מקיים.

ולכך שפיר שייד לבקש ולהתחנן מהשי"ת עבור הצטרפויות עמו ישראל, ולבקש מהשי"ת שיתן להם
כל צרכיהם.

7.

בגמ' תולין (י) "רבי פנחס בן יאיר הוה קאזיל לפדיון שבויין. פגע ביה בגינאי [גינאי. שם הנחר (רשי"י)] נהרא.
אמר ליה, גינאי חלוק לי מימדך ואעבור בך. אמר ליה, אתה הולך לעשות רצון קונך ואני הולך לעשות
רצון קוני [רצון קוני. כל הנחלים הולכים אל הים בגזירת המלך], אתה ספק עושה [ספק עושה. שמא לא יתנו לך בפדיון]
ספק אי אתה עושה, אני ודאי עושה. אמר ליה אם אי אתה חולק, גזרני עליך שלא יעברו בך מים
לעולם. חלק ליה.

הוה ההוא גברא דהוה דארי חיטי לפיסחא, אמר ליה, חלוק ליה נמי לחאי דבמצוה עסיק [דבמצוה עסיק.
דכתיב (שמות יב) ושמרתם את המצוות דמתחלת טחינה וחרקדה בעיא שימור לשם מצוה], חלק ליה.

הוה ההוא טייעא [טייעא. סוחר ערבי] דלווה בהדייהו [דלווה בהדייהו. נתחבר עמוס בדרך], אמר ליה, חלוק ליה נמי
לחאי, דלא לימא כך עושים [כך עושים. בתמיה] לבני לזיה [לבני לזיה. לבני חבורה שמניחין וחולך], חלק ליה, ע"כ.

ולכאורה צריך ביאור במה שנתן רבי פנחס בן יאיר טעם לנחר שיחלוק מימיו לאותו סוחר ערבי, רק
משום שלא יאמר שלא נאה לעשות כן לבני לויתו.

כי אם יש ממש במה שיאמר שלא נאה לעשות כן, אי"כ מדוע באמת לא ביקש רבי פנחס מן הנחר
משום זה גופא שלא להתנהג שלא כראוי לסוחר החוץ. דהלא לא נאה להתנהג כן לבני לויה, ואין הוא
צריך לומר הטעם משום 'דלא לימא כן' אלא משום המדה גופא להתנהג יפה כלפי בני לויתו.

תקיעות תורה ב' דר"ה תש"פ

ואי ליכא בטענה זו כלום, אי"כ מה איכפת ליה שיאמר כך, הלא אין ממש בטענתו, ומדוע חשש שיאמר טענה שאין בה ממש.

ועל כרחך ביאור דברי הגמ' שבאמת יש ממש בטענה זו שאין ראוי להתנהג כן לבני לוויה, אך רבי פנחס ירד לעומק הדבר והעלה שיש כאן עוד ענין חמור יותר, כי לבד מעצם הענין של ההתנהגות הנאותה לסוחר ההוא, חמור ביותר יהא החילול השם ר"ל שייצא מזה שיאמרו שאין ישראל מתנהגים טוב לבני לוויה. ולכן אמר רבי פנחס לנהר שיחלוק מימיו כדי שלא יצא חילול השם.

ונמצא, שיש כאן שני ענינים, גם יש ענין של ההתנהגות הנאותה לבני לוויה, וגם יש ענין חמור יותר של חילול השם, אם רואים הגוים שלא מתנהגים אליהם יפה. וכל זה אפילו בסוחר ערבי, שגם כלפינו צריך הן להתנהג יפה והן שלא יצא מכך חילול השם.

וכן יש להזכיר טענה זו, ממה שהמליץ משה רבינו טוב על ישראל אחר חטא העגל, שאמר להשי"ת בתפילתו (שמות לב, יא-יב) "וַיַּחַל מֹשֶׁה אֶת פְּנֵי ה' אֱלֹהֵינוּ וַיֹּאמֶר לְמַה ה' יַחַרְהֹ אַפָּי בְּעַמְּךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּכַח גְּדוֹל וּבְיַד חֲזָקָה לְמַה יֹּאמְרוּ מִצְרַיִם לְאֹמֶר בְּרַעְיָה הוֹצֵאתָם לְהַרְגֵם בְּהָרִים וְלִכְלֹתָם מֵעַל פְּנֵי הָאָדָמָה שׁוֹב מִחֲרוֹן אַפָּי וְהִנָּחֵם עַל הָרַעְיָה לְעַמְּךָ".

חרי שיעקר טענתו ומליצתו טוב על ישראל היה שלא יצא חילול שיאמרו מצרים שהשי"ת הוציאם ממצרים להורגם ולעשות להם רע. ובטענה זו אמנם שמע לז השי"ת ומיד שם (פסוק יד) נאמר: "וַיִּנָּחֵם ה' עַל הָרַעְיָה אֲשֶׁר דִּבֶּר לַעֲשׂוֹת לְעַמּוֹז". כי אסור שייצא ח"ו חילול השם מדרכי ההנהגה של השי"ת עם ישראל.

אבי שבשמים כך כתוב בתורה!

ראשית, מוכח ברור מדברי הגמ' שאין מתנהגים כך לבני לוויה! אפילו לא לגוי שסתם נלווה בדרך. וכ"ש בניך רחומיך בני אברהם יצחק ויעקב שמלווים אותך כבר אלפי שנים ותמיד עושים רצונך בכל מקום, וכי כך עושים לבנו לוויה?! כך משאירים אותם לסבול צרות ורעות ויסורים נוראים כל כך הרבה שנים?! וכי כך עושים לבני לוויה? מוכרח אתה להצילם ולבקוע בפניהם הימים והנהרות ולתת להם טובה!

ואפילו תימא על טענה זו דהלא מבואר בספח"ק רום מעלת עבודת ישראל בגלות ותיקונם הנפלא שעושים בכל העולמות דווקא על ידי עבודתם ומסירותם בתוך גלותם. ובספר מבשר טוב ברכה של גלויות (הנדפס לאחרונה) ביארנו שעבודת בני ישראל בגלות גבוהה יותר ומעולה יותר מעבודת בני ישראל

תקיעות תורה ב' דר"ה תש"פ

בזמן שבית המקדש היה קיים, ומעלתם ותיקונם גדול מאוד לאין שיעור וחקר, דרגה נפלאה יותר ממלאכי מעלה ושרפי קודש, כי העבודה בתוך הגלות והקשיים, מביאה את התיקון הגדול ביותר.

וא"כ תאמר שטוב ועדיף שיהיו בני ישראל בצרות אלו, כי כך מגיעים הם למעלותיהם הרמות הללו מה שאי אפשר להם לעשות שלא מתוך צער וייסורים.

אמנם, אבי שבשמים, מה יהא על טענת חילול השם! כך כתוב בתורה שאם אין משפיעים לבני לויזה חסדים וטובות, נעשה מזה חילול השם, כאשר דייקנו מלשון הגמ' 'דלא לימא כך עושין וכו'.

אבי שבשמים כך כתוב בתורה! עבודתנו אמנם גדולה בגלות, אך לא על מחיר של חילול השם, והלא זה כל טענת הגוים לאמר' ראו את ישראל בנמיכותם ושפלותם, רודפים אותם בכל מקום, אין להם הרחבה ואין להם מגוחה' – כמה חילול השם איכא בכך, שיאמרו הגוים איזה אלוהיהם של אלו, הלא בני לוויתו הם, ומדוע אין הוא מפרנסם ומניח להם מצרותיהם!?

אבי שבשמים כך כתוב בתורה, שלא לגרום על ידי חוסר העניקה לבני לויזה, חילול השם. וכמה חילול השם איכא בנמיכות ושפלות בני ישראל. לכן תעשה נא להם טובות ברורות שיוכלו כולם לראות שלא עזבת בני לוויתך.

וביותר, הלא זה כל טענת המסיונרים שמנסים להפיל ישראל ברשתות הנוצרים ר"ל, שטוענים להם ואומרים, 'יודעים אתם מדוע כל כך רודפים אותכם ויש לכם כל כך הרבה צרות. רק כיון שאין אתם מאמינים באותו האיש!' – כך טענתם עפ"ל.

ונמצא, שלא רק שיש חילול השם עצום ונורא על נמיכותם של ישראל, אלא אף מתפתים בני ישראל לילך אחר אלוהים אחרים רח"ל ואחר הנצרות רק משום שאין בהם כח לעמוד מול הפיתוי שאומרים להם שהם שפלים ונבזים רק משום כן.

ועד היום בדורנו אנו משתמשים המשכילים והכופרים בטענה זו שהחולכים אחר אמונת אבותיהם בדרך הישנה, נראים רע ואין להם כדי חיותם ותמיד שפלים ונבזים הם, וכמה חילול השם איכא בהו!

אבי שבשמים! עשה למען כבוד שמך שלא יתחלל ולא יוכלו הגוים לומר שאין מקיים עמנו חשי"ת טובת בני לויזה!

תקיעות תורה ב' דר"ה תש"פ

בפסוק בירמיה (ב, ב) שמזכירים בפסוקי זכרונות נאמר "הֲלֹךְ וְקִרְאתָ בְּאָזְנֵי יְרוּשָׁלַם לְאמֹר כֹּה אָמַר ה' זְכַרְתִּי לְךָ חֶסֶד נְעוּרֶיךָ אֲהַבְתָּ כְּלֹאֲתֶיךָ לְכַתֵּךְ אַחֲרַי בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ לֹא זְרוּעָה".

היינו, שהשי"ת זוכר לטובה מה שהלכנו אחריו בארץ לא זרועה ושומר לנו אהבתו על זאת.

והנה לכשנתבונן, הלא שם בהולכם במדבר פרנסם הקב"ה בכל מחסורם באהבה. הוריד להם את המן והגיז להם את השלז, באר המים הלך עמם לכל מקום, בגדיהם לא בלו מעליהם ורגליהם לא בעקו, ענני הכבוד קבלו את כל החיצים והבליסטראות שזרקו עליהם אויביהם, ואף גם יישרו להם את הדרך והסירו כל מכשול ונזק שיוכלו לילך בבטחה ובשמחה, הכל כמבואר במדרשי חז"ל.

ועל הליכתם ההיא זוכר אותנו השי"ת לטובה.

והנה היום הננו אחר השי"ת באש ובמים מקיימים תורה ומצוות וממליכים אותו על כל העולם, אף שאים לנו מן ואין לנו שפע גדול כל כך, ואדרבה עוד מקבלים אנו עלינו את כל החיצים שרודפים אותנו כל האומות ויצה"ר וכת דיליה באופן נורא, ועם ישראל סובל ומקבל עליו כל החיצים ועובר את כל המכשולים בלי שיתיישרו מקודם. ואף על פי כן הולכים אחריו בכל לבב.

אבי שבשמים כך כתוב בתורה! צריך להנתנהג כראוי לבני לוויה, בני ישראל בדורות נמוכים הללו מקבלים עליהם כל החיצים והמוקשים מכל צד, והיסורים גוברים וקשים, וצריך אתה לרחם עליהם ולהתנהג עימם כראוי לבני לוויה, ושלא יצא חילול השם מנמיכותם ושפלותם ר"ל.

מי שאמר לעולמו די, יאמר כבר ליצרותינו די! די, כבר מספיק סבלו עם בני ישראל! כמה יכולים הם עוד לעבור ולסבול עול הקשה הנורא הזה, הלא החילול השם הנורא היוצא מזה, שכל הגוים טוענים לנמיכות ישראל כראיה ועדות לצדקתם עפ"ל, רחם נא על שארית ישראל עמך וקרע להם כל הקשיים וכל הצריך לקרוע להם למען יהיה להם חיים שמחים ומאושרים שיוכלו לראות בעין ברורה את טוב ההנהגה שמולכת אותנו באופן שכל העולם יעידון גידון שמלווייהם של אלו מלך על כך הארץ ומוליך את בניו בדרך טובים!

תעזור נא השי"ת שיוכלו לקדש את שמך בעולם, יוכלו לעובדך ברוע ובשמחה, שלא יצא ח"ו חילול השם מהולכם אחרך, ונזכה כבר לשמוע קול שופרו של משיח בביאת משיח צדקנו במהרה בימנו אמן.